

VÝŽIVNÉ PODLE ZÁKONA O RODINĚ

© Zdeňka Králíčková, 2007

PRÁVNÍ ÚPRAVA

➤ HMOTNĚPRÁVNÍ

- LISTINA
ZÁKLADNÍCH PRÁV
A SVOBOD
(č. 2/1993 Sb.)
- ZOR (z. č. 94/1963
Sb.)
část třetí, §§ 85 – 103
- ZSPOD
(z. č. 359/1999 Sb.)
- ZPMS (z. č. 97/1963
Sb.)

➤ PROCESNĚPRÁVNÍ

- OSŘ (z. č. 99/1963 Sb.)
- ZPMS (z. č. 97/1963 Sb.)

Literatura

- *Hrušáková, M., Králíčková, Z.: České rodinné právo. 3. vyd. Brno: Doplněk, 2006.*
- *Hrušáková, M. a kol.: Zákon o rodině. Komentář. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005.*

POJEM

- MAJETKOVÉ PRÁVO ODVOZENÉ OD STATUSOVÝCH PRÁV RODINNÝCH

- VÝŽIVA V ŠIRŠÍM SLOVA SMYSLU

- PLNĚNÍ
 - V PENĚZÍCH
 - NATURÁLNÍ – osobní péče, poskytování bydlení

ÚČEL

- ZABEZPEČOVÁNÍ A ÚHRADA
VŠECH ODŮVODNĚNÝCH POTŘEB
OPRÁVĚNÉHO

ZÁSADY

- odvozenost od statusových rodinných práv:
 - manželství
 - registrované partnerství
 - rodičovství
 - příbuzenství
- taxativní výčet osob povinných a oprávněných:
 - manželé/rozvedení manželé
 - registrovaní partneři, bývalí registrovaní partneři
 - příbuzní v řadě přímé
 - neprovdaná matka a těhotná žena (společné rodičovství)
 - nikoli druh a družka, nevlastní rodič, sourozenci, švagři ...
 - faktické dobrovolné plnění – význam dle § 474/1 a 448/1 ObčZ

- rodinná solidarita – dobrovolnost plnění
- negativní kritérium - rozpor s dobrými mravy
§ 96/2
- předpokladem zásadně stav odkázanosti na výživu
(se zákonnými výjimkami)
- kogentnost
- nepřevoditelnost
- nepromlčitelnost

- zvláštní ochrana nezletilých dětí
 - ex offo
 - kumulace s jinými věcmi - otcovství, rozvod
 - lze přiznat i tři roky zpětně
 - exekuce – přednostní pohledávka

DRUHY VÝŽIVNÉHO PODLE ZÁKONA O RODINĚ

- vyživovací povinnost rodičů k dětem (§§ 85 – 86)
- vyživovací povinnost dětí k rodičům (§ 87)
- vyživovací povinnost mezi ostatními příbuznými (§§ 88 – 90)
- vyživovací povinnost mezi manžely (§ 91)
- vyživovací povinnost mezi rozvedenými manžely (§§ 92 – 94, obecné a tzv. sankční výživné)
- vyživovací povinnost otce k matce jeho dítěte (§ 95/1)
- vyživovací povinnost pravděpodobného otce k těhotné ženě (§ 95/2)

KONKURENCE

jednotlivých druhů výživného

- řeší výslovně zákon
- systematický výklad
- judikatura

manžel,
který je i rodič

manžel
§ 91/2

rozvedený manžel
§ 92/2

dítě
§ 87

dítě

```
graph TD; A[dítě] --- B[rodiče § 86]; A --- C[ostatní příbuzní - prarodiče § 88];
```

rodiče
§ 86

ostatní příbuzní
- prarodiče
§ 88

vdané dítě
- student

manžel
§ 91

rozvedený
manžel
§ 92

vlastní
rodiče
§ 85

ostatní
příbuzní
§ 88

neprovdaná
matka
dítěte

otec dítěte
§ 95/1

vlastní rodiče
§ 85

vlastní prarodiče
§ 88

ROZSAH

- zákon nezná objektivizaci výživného
- výživné nemá spotřební charakter

- možnosti, schopnosti a majetkové poměry povinného –
§ 96/1: potencialita
a
- odůvodněné potřeby oprávněného -
zpravidla stav odkázanosti na výživu

- *STEJNÁ ŽIVOTNÍ ÚROVEŇ*
- *SLUŠNÁ VÝŽIVA*
- *PŘIMĚŘENÁ VÝŽIVA*
- *NUTNÁ VÝŽIVA*

VZNIK

- se vznikem rodinného statusu
 - ze zákona
- obrovlnost plnění
- není-li plněno dobrovolně:
 - žaloba
 - nezletilí: návrh i ex offa

SPLATNOST

- zejména pravidelné měsíční platby - § 97
- lze i naturálně – osobní péče a poskytování bydlení
- výjimky:
 - jednorázové platby
 - § 95/2
 - § 94/2
 - § 97/2 – tzv. tezaurace výživného

ZMĚNA POMĚRŮ

- *clausula rebus sic stantibus*
- § 99
- *snížení, zvýšení, zrušení soudem*

- *snížení nebo zrušení výživného u nezletilých dětí: spotřebované výživné se nevrací*

valorizace výživného

- legislativní návrhy z poloviny 90. let
- doposud nebyly přijaty

ZAPOČTENÍ

- znamená zánik závazku
- speciální úprava dle § 97/2 ZOR
- lze pouze dohodou stran
- nelze jednostranně dle ObčZ – sankce:
absolutní neplatnost
- u nezletilých dětí nelze vůbec – sankce:
absolutní neplatnost

ÚHRADA PLNĚNÍ ZA JINÉHO

- následný regres
- nejedná se o bezdůvodné obohacení dle ObčZ
- speciální úprava dle § 101 ZOR
 - např. předběžné opatření dle § 95/2

ZÁNÍK

➤ absolutní:

- se zánikem rodinněprávního vztahu
- uzavřením manželství
- uplynutím doby

➤ relativní:

- pomine-li stav odkázanosti na výživu
 - dítě je přechodně schopné se samo živit
- podstatná změna poměrů
 - ztráta zaměstnání, nemoc, soc. potřebnost, podnikatelské riziko